

A lelőhely a Balkányi-folyástól délre kb. 500 méterre, és az ebből déli irányba leágazó szivárgó csatornától nyugatra, ennek magaspartján, két alacsony dombháton, ill. azok közvetlen környezetében helyezkedik el.

Az általunk megkutatott terület nagysága hozzávetőlegesen 16 000 m², melyen 80 objektumot azonosítottunk. Feltártunk két, egymástól távol, zsugorított helyzetben eltemetett, valószínűleg bronzkori sírt. Sikerült körülhatárolnunk és teljesen feltárnunk egy 9 (?) síros kora vaskori hamvasztásos temetőt. A temetkezések egy csoportban helyezkedtek el a domb nyugati oldalán, egészen a legmélyebb részig húzódva. Előkerült a temetőhöz tartozó telep részlete is, mely lakóépületekből, gödrökből, és egy kemencéből állt. A legkésőbbi időszakot egy néhány házból és gödörből álló szarmata telep maradványai képviselték.

Munkatársak: Nagy Márta régész, Lukács József régészhallgató, Gábor Tamás és Svéda Csaba rajzolók.

PINTYE GÁBOR

262. Nagykönyi határa

(Tolna megye) Ó, Ró, Kö

Inokai-legelő I.: A Túri-víz és a nyugatról beletorkolló Bodonkúti-árok közti földnyelven, sűrű vetésben római kori cserepeket gyűjtöttem. A lelőhely a patakocska déli oldalán is hosszan folytatódik.

Inokai-legelő II.: Helyi lakosok elmondása szerint a Túri-víz és a Bodonkúti-árok közti földnyelven, egy kisebb kiemelkedésen néhány éve 5-6 hamvasztásos sírt szántottak ki.

Szentkúti-kápolna: A Szentkúti-erdőben eredő Zöldvíz-árok északi oldalán, a patakocska és az egykori vasút között fekvő domboldalon, É-D irányban kb. 400 m hosszan középkori cserepek gyűjthetők. A kápolnától keletre kb. 50 m-re egy csomóban vassalakok vélhetőleg kovácsműhelyt jeleznek. A lelőhely a középkori Inoka faluval azonosítható.

Sziget (Határ-völgy-dűlő): A falutól keletre, a Koppány folyó északi partján nagy kiterjedésű római épületmaradvány található, a kiszántott peremes téglák helyenként néhány méter hosszú falvonulatokat rajzolnak ki még az álló kukoricában is. A helyiek elmondása szerint a falu északi részén fekvő tsz épületeitől nyugat felé haladva egészen lelőhelyünkig található kisebb megszakításokkal római leletek.

K. NÉMETH ANDRÁS

263. Nagyrécse, Baráka-dűlő

(Zala megye) R, B, N, Á

Nagyrécse belterületétől DDNy-ra, a Bakónaki-patakra lejtő domb oldalán és alján húzódik az É-D hossztengegyű, nagyméretű lelőhely, amelynek közepét érinti az M7 autópálya nyomvonala. A 2004. március 29. és július 26. között elvégzett megelőző régészeti feltárás keretében 13 428 m² területen, 197 objektumot bontot-

tunk ki. A domb oldalán és alján, elszórtan elhelyezkedő településjelenségek (kemencék, vermek, gödrök, árkok, cölöplyukak) több korszakban történt megtelepülésről tanúskodnak.

A középső rézkori Balaton-Lasinja kultúra gazdag kerámialeleteit találtuk 11 objektum betöltésében. A késő rézkori badeni kultúra anyaga 18 objektumban jelentkezett. Még ezeknél is nagyobb arányban tartalmaztak a gödrök (59 objektum) késő bronzkori, az urnamezős kultúrára jellemző leleteket. 45 objektumban 9. századi emlékek bukkantak napvilágra. (A részletes tanulmányt lásd az 5. oldalon!) Az Árpád-kort mindössze egy gödör képviselte lelőhelyünkön. A korhatározó leleteket nem tartalmazó, összesen 61 objektumról (kemencékről, cölöplyukokról és gödrökről) csak a feltárás eredményeinek értékelése után dönthető el, hogy mely korszakban keletkezettek. A feltárt terület északi és déli szélén kibontott árkok késő középkori-kora újkori mezsgyének bizonyultak.

Valamennyi korszak objektumaiból igen változatos, gazdag kerámiaanyag került elő. A feltárás két legkiemelkedőbb lelete a 9. századból származik: egy frank sarkantyú és egy ékszer öntőmintája.

A leletanyag a nagykanizsai Thúry György Múzeum becsehelyi bázisának régészeti raktárába került. Az őskori leletanyag kormeghatározásában dr. Kalicz Nándor volt segítségemre.

Munkatársak: Horváth Krisztián, Horváth Szabolcs, Kámán Beáta technikusok, Fullár Zoltán, Bába Márta egyetemi hallgatók. A geodéziai felmérést Soós Zsolt és Vadász Norbert technikusok végezték el.

KVASSAY JUDIT

264. Nagyrécse, Péterfai-dűlő

(Zala megye) R

2004. március 29. és április 2. között, valamint szeptember 9-17. között végeztünk régészeti feltárásokat Nagyrécse DNy-i részén, a Péterfai-dűlő nagyrécsei és kánizsai határrészében. É-D-i és K-Ny-i irányba összesen 25 kutatóárkot húztunk, de a nagy területen (2260 m²) csupán egyetlen rézkori (Balaton-Lasinja) objektumot találtunk. A korábbi terepbejárás által feltételezett őskori és középkori településnyomokat nem tudtuk ásításunkkal alátámasztani, a szondázás lényegében negatívnak bizonyult.

STRAUB PÉTER

265. Nagyrécse, Tüskevári-dűlő

(Zala megye) Á, Kk

2004. április 19. és november 12. között végzett kutatásaink során a lelőhely nyugati felében feltehetően Petend falu késő Árpád-kori objektumait, keletebbre pedig a település 15-16. századi nyomait találtuk meg. Az előbbi széles árok határolta. 2004-ben csak a nyomvonal déli felében dolgoztunk, mindkét településrészt csu-

pán részletében tártuk fel. Számos hulladéktároló-gödöröt, vermet, szabadtéri kemencét, földbe mélyített cölöpszerkezetes épületet és kutat találtunk mindkét időszakból. Egy több mint húsz méter hosszú, alapárkos, cölöpös, háromhelyiséges házat kemencével teljes egészében sikerült feltártunk, melynek környezetéből számos díszes 16. sz. eleji kerámiatöredék és értékes fém tárgy került elő. A késő középkori településen az objektumok olyan sűrűek, hogy utca, illetve telekszerkezet egyelőre nem különíthető el. A feltárt terület 13 000 m².

STRAUB PÉTER

266. Nagyrécsce határa

(Zala megye) Ő, Á

2004. március 29. és április 28. között ellenőrző terepbejárást végeztünk az M7 autópálya nyomvonalának Nagykanizsa és a Zala/Somogy megyehatár (187+485–209+300 km-sz.) közötti szakaszán. Az alábbi új lelőhelyeket regisztráltuk:

Cserharaszi-rét: A lelőhely Nagyrécsce központjától 1,5 km-re DK-re, Zalasárszeg központjától 1,5 km-re DNY-ra található. A patakmeder melletti dombtetőn sűrűbben és annak DNY-i lejtőjén ritkábban találtunk őskori leleteket, köztük kőpengét is. Kiterjedése 350×210 m.

Rózsa-víz: Nagyrécsce központjától 4 km-re K-re, a Rózsa-víz nevű kis vízfolyás jobb partján, és az onnan déli irányba emelkedő dombon őskori és Árpád-kori leleteket gyűjtöttünk ritkás szóródásban. A lelőhely mérete 290×135 m.

KVASSAY JUDIT – SZÁRAZ CSILLA

267. Nagyszénás, Svábföld 562. sz. tanya

(Békés megye) Sza, H

2004. szeptember 17. és október 8. között tervásatás keretében kutatásokat folytattunk a lelőhelyen. Az ásítás célja az 1948 vagy 1949 augusztusában előkerült lovas sír helyének tisztázása és további temetkezések föltárása volt. A lelőhely Nagyszénástól délre 1,5 km-re, a Hajdúvölgyi-csatornát kísérő magasparton található. Az ásítás során három 10–11. századi, Ny–K-i tájolású temetkezést és egy valószínűleg a korai szarmata korszakhoz köthető objektumot tártunk fel.

A 10–11. századi sírok közül kettő felnőt, egy pedig gyermeksír. Az első sírban nyugvó férfit ezüst S-végű fülbevalói mellett csontmerevítő íjával, törével és csiholókészletével együtt, részleges lótemetkezéssel, ételmelléklettel bocsátották utolsó útjára. A sír bontásakor koporsó famaradványait sikerült megfigyelni.

A három sír Ny–K-i irányban egymás mögött helyezkedett el. A kiscsaládi temető nagy valószínűséggel csupán három sírt tartalmazott.

Munkatársak: Bóka Gergely, Gyenge Antal, id. Lichtenstein László, Lukács József, Nagypál Attila, Tóth Tibor, Tugya Beáta.

LICHTENSTEIN LÁSZLÓ – RÓZSA ZOLTÁN

268. Nagytarcsa, 844/1 helyrajzi számú út (MRT 13/3 k. 18/9 lh.)

(Pest megye) B?, V?, Sza

2004 márciusában gázvezetékárokot ástak Nagytarcsán, a 844/1 helyrajzi számú út nyomvonalán, ahol szakfelügyeletet láttam el március 31-én. A helyszín a község belterületének DK-i szélé, a temetőtől K-re, a Szilaspatak melletti domboldal. Az összesen 570 m hosszan kiásott árok a nagytarcsai 9. sz. lelőhely területére esik. Az 50 cm széles, 80–100 cm mély árkok falában régészeti jelenség nem mutatkozott, a kidobott földben cserpet nem találtam. Ugyanakkor az árok É-i, országút melletti szakaszánál, az árok melletti megbolygatott felszínről néhány cserpet gyűjtöttem: pár kézzel formált szarmata töredéket és egy késő bronzkori vagy kora vas kori oldalt. A most előkerült leletek a 18/9 lelőhely kismértékű kiterjedését jelzik É-i irányban. A leletek a váci Tragor Ignác Múzeumba kerültek.

KÖVÁRI KLÁRA

269. Narda határa

(Vas megye) Ő, Kö

2004. március 16-án helyszíni szemlét végeztünk a község területén.

Kisnarda, Petőfi Sándor utca (hrsz.: 290–294): Egy a határok irányából lejtős domboldal terephullámán terül el a lelőhely, amely mind az öt telket lefedi. Szétosztott objektumokat nem láttunk. Csak középkori edénytöredékeket gyűjtöttünk.

Széles-földek-dűlő (hrsz.: 081/10–16): A 082/2 helyrajzi számú földút Ny felé lejtős domboldalát évszázadok óta erősen művelik, a talált edénytöredékek meglehetősen elaprózódtak. A domboldal említett földúthoz közeli terephullámán (alacsonyabb terasz) gyűjthető a leletek többsége és nagyon sok a dombtetőhöz közeli mélyedésben. A dombtetőn, dombgerincen a leletek megszűnnek. Délen a műút, Ny-on a 080/2 helyrajzi számú földút és K-en a domb gerincétől Ny felé kb. 50 m-ig ismerjük a lelőhely kiterjedését: kb. 200 m (É–D) × 200 m (K–Ny). A leletek csak kerámiatöredékekre és kovaszilánkra korlátozódnak. Ezek őskoriak, valamint a 13–18. század emlékei.

Munkatárs: Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

270. Nemesládony, Erdőalja-dűlő

(Vas megye) Ő, Á

2004. július 23-án leletmentést végeztünk a régi kavicsbányában. A területen a kavicsbányászat egy 12–13. századi település objektumait semmisítette meg. Az objektumok indulását jelentő, a bánya oldalában megfigyelhető humuszréteg a mai felszíntől 25–30 cm-re kezdődik. A bányászat mélysége 80–130 cm között változik, így gyakorlatilag minden, a bánya területén elhelyezkedő régészeti jelenség megsemmisült. A megrongált